

ชื่อวิทยานิพนธ์ ประสบการณ์ของผู้สูงอายุในการบำบัดอาการปวดข้อเข่าเสื่อมด้วยภูมิปัญญา

พื้นบ้าน

ผู้เขียน นางสาว ผกากรอง ตั้งสุชล

สาขาวิชา การพยาบาลผู้ใหญ่

ปีการศึกษา 2544

### บทคัดย่อ

การศึกษาเชิงคุณภาพแบบปรากฏการณ์วิทยาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อบรรยายและอธิบายประสบการณ์ของผู้สูงอายุ ในการบำบัดอาการปวดข้อเข่าเสื่อมด้วยภูมิปัญญาพื้นบ้าน ผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้สูงอายุโรคข้อเข่าเสื่อมที่มีประสบการณ์ในการใช้ภูมิปัญญาพื้นบ้าน เพื่อนำบาดอาการปวดข้อเข่าเสื่อม จำนวน 10 ราย เก็บรวบรวมโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม การบันทึกภาคสนาม การบันทึกเทป และการบันทึกภาพ วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการของโคไลซซี (Colaizzi) ผลการศึกษา พบว่า

ความหมายของการบำบัดอาการปวดข้อเข่าเสื่อมด้วยภูมิปัญญาพื้นบ้าน ผู้ให้ข้อมูลได้ให้ความหมาย ของการบำบัดอาการปวดข้อเข่าเสื่อมด้วยภูมิปัญญาพื้นบ้าน ที่สอดคล้องกัน 3 ลักษณะคือ 1) เป็นการรักษาที่ง่ายและสะดวกแต่ต้องใช้เวลา 2) เป็นการดูแลตนเองเมื่อเริ่มเจ็บป่วย และ 3) เป็นการสืบทอดความรู้ต่อกันมา วิธีการและขั้นตอนของภูมิปัญญาพื้นบ้านที่ผู้สูงอายุนำมาใช้ในการบำบัดอาการปวดข้อเข่าเสื่อมมี 4 วิธีคือ 1) ใช้น้ำสมุนไพร 2) ใช้ประคบร้อน 3) นวดเส้น และ 4) ปฏิบัติตามความเชื่อ ผลของการนำภูมิปัญญาพื้นบ้านมาใช้ในการบำบัดอาการปวดข้อเข่าเสื่อมพบว่าผู้ให้ข้อมูลรับรู้ถึงผลของการบำบัดรักษาแตกต่างกัน จำแนกได้เป็น 3 ด้าน คือ 1) ผลต่อร่างกาย พบว่ามี 3 ลักษณะคือ หายปวดหายเข็ด บรรเทาอาการปวดชั่วคราว และไม่ได้ผล 2) ผลต่อจิตใจ พบว่าบางรายท้อแท้ แต่บางรายเหมือนมีชีวิตใหม่ และ 3) ผลต่อครอบครัว พบว่าบางรายสร้างความสัมพันธ์ใกล้ชิดในครอบครัว แต่บางรายมีความคิดเห็นขัดแย้งกับลูก

ปัจจัยที่มีผลต่อการใช้ภูมิปัญญาพื้นบ้านในการบำบัดอาการปวดข้อเข่าเสื่อมมี 6 ลักษณะคือ 1) ลองผิดลองถูกเพื่อหาวิธีที่ได้ผล 2) ความเชื่อมั่นศรัทธาในการรักษาแผนโบราณ 3) การเจ็บป่วยเรื้อรัง 4) เสียค่าใช้จ่ายน้อย 5) ประสบการณ์การรักษาของตนเองและครอบครัว และ 6) การพึ่งพาตนเอง ปัญหาและอุปสรรคของผู้สูงอายุในการใช้ภูมิปัญญาพื้นบ้านเพื่อนำบาดอาการปวดข้อเข่าเสื่อม มี 4 ลักษณะคือ 1) ได้ผลช้า 2) บางครั้งต้องขอความช่วยเหลือจากบุคคลอื่น 3) เกิด

อาการข้างเคียงของการใช้ยาผง และ 4) ชาติวัตตฤติบ

ผลการศึกษาในครั้งนี้ ชี้ให้เห็นถึงคุณค่า และประสิทธิภาพของภูมิปัญญาพื้นบ้าน ในการนำมาบำบัดอาการปวดของผู้สูงอายุโรคข้อเข่าเสื่อม ซึ่งสามารถนำไปสู่การผสมผสาน แนวคิดในการบำบัดอาการปวดข้อเข่าเสื่อม ด้วยภูมิปัญญาพื้นบ้านกับการแพทย์แผนปัจจุบัน และแก้ไข ปัญหาสุขภาพของผู้สูงอายุ ให้เหมาะสมกับแต่ละท้องถิ่นต่อไป

Thesis Title        Experiences of the Elderly in Relieving Knee Osteoarthritic Pain Using Folk Wisdom  
Author                Miss. Phakakrong Thangsuchon  
Major Program      Adult Nursing  
Academic Year      2001

### Abstract

The objectives of this phenomenological study were to describe and explain experiences of the elderly in relieving knee osteoarthritic pain using folk wisdom. The informants were ten elderly patients with experiences in relieving knee osteoarthritic pain using folk wisdom. The data were collected using in-depth interviews, non-participant observations, field records, cassette-tape records, and picture records. The data were analyzed by means of Colaizzi's method.

Meanings of relieving knee osteoarthritic pain using folk wisdom: in the meanings of relieving knee osteoarthritic using folk wisdom given by the informants, the following characteristics were found to be in common: 1) it was easy and convenient but time-consuming; 2) it was self-care which started when the pain began; 3) it had been inherited through practice in their daily life and through verbal communication. The methods and steps in relieving knee osteoarthritic pain using folk wisdom were as follows: 1) herbs; 2) hot compresses; 3) traditional massages; and 4) practice according to their belief. The effect of using folk wisdom in relieving knee osteoarthritic pain could be classified into 3 categories. 1) effects on the body: some informants found that it relieved their ache, some found that the effects were temporary pain and while some found it ineffective. 2) effects on the mind: some found that it revived their lives while the others found that it discouraged them; and 3) effects on their families: some found that it led to conflicts with their children while the others found that it tightened the relationship in their families. The factors affecting the use of folk wisdom in relieving knee osteoarthritic pain were as follows : 1) a search for the best remedy for oneself; 2) faith in traditional medicine; 3) having a chronic illness; 4) minimum

expenses; 5) experiences in providing treatment for oneself and one's family; and 6) being self-dependent. The problems and obstacles for the elderly in using folk wisdom to relieve knee osteoarthritic pain were as follows: 1) their slow effects; 2) occasional needs for help from others; 3) side-effects of powdered medicine; and 4) shortage of raw materials.

The results of this study revealed the value and effectiveness of the use of folk wisdom in relieving knee osteoarthritic pain that may lead to a concept of integrating folk wisdom with modern medicine in relieving knee osteoarthritic pain. Such integrated methods could be used in solving some health problems in the elderly appropriate for different areas.